

Complexnummer: 517097

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Paviljoen "Vrederust"

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

517098, 517099

Woonplaats

Halsteren

Gemeente

Bergen op Zoom

Provincie

Noord-Brabant

Hoofdadres van hoofdobject

Hoofdlaan 8, 4661 AA Halsteren

Complexomschrijving

Inleiding.

Het psychiatrisch ziekenhuis "Vrederust" werd in 1908 gesticht door de "Vereniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Zeeland". Het geheel werd volgens toen moderne opvattingen omtrent verpleging opgezet. Op het terrein werden een hoofdgebouw met paviljoens, kerk, watertoren, dienstgebouwen (o.a. keuken) en woningen voor het personeel gebouwd. Behalve het HOOFDGEBOUW (onderdeel II) wordt alleen het PAVILJOEN De Schorre (onderdeel I), beide ontwerpen van B.T. Boeyinga beschermd. Zoals gebruikelijk voor dergelijke instituten ligt alles in een landelijke omgeving met veel groen. De aanleg en indeling werden ontworpen door architect E. Knevel in de stijl van de Amsterdamse School. In de jaren dertig van de 20ste eeuw vond uitbreiding van een aantal gebouwen plaats, ook werden nieuwe gebouwen toegevoegd. Na 1950 is het terrein verder bebouwd.

Omschrijving.

Het totale complex beslaat een groot gebied dat in noord-zuid richting doorsneden wordt door de Hoofdlaan. Deze as vormt de ontsluiting van het terrein in het noorden naar Halsteren en in het zuiden naar Bergen op Zoom. Als zijwegen van de Hoofdlaan is een aantal gebogen straten aangelegd. Paviljoens bevinden zich verspreid over het gehele terrein. Aan de zuidkant van de Hoofdlaan is de voormalige directeurswoning gebouwd en in het noorden zijn dienstwoningen gezet. De oorspronkelijke structuur is uitgebreid en heeft zich verdicht. Twee gebouwen worden voorgedragen voor bescherming te weten het hoofdgebouw en een paviljoen, beide representatief voor de stijl van het gehele oorspronkelijke complex. De panden bevinden zich beide aan de Hoofdlaan, in het centrum van

Vrederust.

Waardering.

Het complex is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke en sociale ontwikkeling, in het bijzonder de ontwikkeling van de christelijke zwakzinnigenzorg en als uitdrukking van de bijzondere typologische ontwikkeling van de patiëntenhuisvesting in het Interbellum. De gebouwen hebben architectuurhistorische waarde: ze zijn van belang voor het oeuvre van de architect Boeyinga en vanwege de stijl. Daarnaast heeft het complex ensemblewaarden wegens de wijze van inrichting en voorzieningen.

Monumentnummer*: 517098

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 15 april 2002
Kadaster deel/nr: 13542/42

Complexnummer

517097

Complexnaam

Paviljoen "Vrederust"

*Woonplaats**

Halsteren

*Gemeente**

Bergen op Zoom

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hoofdlaan

*Nr**

4

*Toev.**

*Postcode**

4661 AA

*Woonplaats**

Halsteren

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Halsteren

*Sectie**

D

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3410

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding.

PAVILJOEN "De Schorre" voor acute psychiatrie, in de stijl van de Amsterdamse School, gebouwd als paviljoen observatie in 1908 door B.T. Boeyinga, uitgebreid en verbouwd in 1933 (gedeeltelijke uitbouw vleugel), 1955 (aanbouw serre) en 1990 (renovatie en uitbreiding).

Omschrijving.

Het paviljoen is in drie bouwblokken te verdelen. Het oudste gedeelte staat haaks op de Hoofdlaan en stamt uit 1908. Aan de oostzijde is in 1933 aan de kopse kant van het bestaande gedeelte een vleugel toegevoegd. In 1990 werd aan de westkant nog een vleugel aangebouwd zodat een gebouw op U-vormige plattegrond is ontstaan. Het gedeelte uit 1908 is twee en drie lagen hoog op een rechthoekige plattegrond onder samengesteld schilddak en heeft aan beide uiteinden een éénlaagse aanbouw onder mansardedak.

Het geheel is uitgevoerd in baksteen met een iets uitstekende plint voorzien van een zwarte bakstenen afdekrand. Daken zijn gedekt met zwarte verbeterde Hollandse pannen en hebben overstekken op klossen. De uiteinden van het hoge gedeelte hebben aan de voor- en achterkant topgevels in vakwerk. De voorgevel heeft rechthoekige ramen onder een gepleisterde latei, op de begane grond onder segmentbogen in gele en rode steen, de bovenlichten hebben een kleine roedenverdeling, op de verdieping zijn de ramen boven de latei voorzien van een hanekam in gele en rode steen en geheel gevuld met een kleine roedenverdeling. In het midden van de gevel, ter plekke van het trappenhuis is een overhoekse erker op betonnen plaat aangebracht.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Oorspronkelijk bevond zich daaronder de ingang, deze is thans dichtgezet. Laag in de gevel is een natuurstenen plaquette aangebracht met het opschrift: "EERSTE STEEN GELEGD DOOR/DEN WELEERWAARDEN HEER/DS J.H. DONNER TE BREDA/VOORZITTER DER "VEREENIGING/TOT CHRISTELIJKE VERZORGING VAN/KRANKZINNIGEN IN ZEELAND"/DEN 9DEN OCTOBER 1908/JESAJA 4:5B" De lagere uiteinden zijn voorzien van een gepleisterde kroonlijst. In het dakvlak is een brede dakkapel, ter vervanging van de oorspronkelijke puntig uitstekende dakkapel, aangebracht. In de rechterzijgevel direct onder het overstek bevinden zich enkele ramen met kleine roedenverdeling en een deur naar het plat dak van de aanbouw uit 1990.

De aanbouw uit de jaren dertig van de 20ste eeuw is één laag hoog onder zadeldak. De dakhelling van het voorste gedeelte ligt in het verlengde van het mansardedak van de oudste bouwmassa. De vleugel heeft in het midden een bolle erker met rechte bakstenen borstwering. Boven de ramen met stalen kozijnen en een kleine roedenverdeling is een doorlopende uitstekende betonnen band aangebracht waarboven ramen met glazen bouwstenen.

Met deze uitbreiding is ook de achtergevel van de hoofdmassa aangepast. Op de begane grond zijn ramen onder een doorlopende luifel geplaatst, erboven zijn grote ramen, gevuld met glazen bouwstenen. Op de verdieping een groot aantal ramen met metalen kozijnen en roedenverdeling. In de topgevels (in het verlengde van de topgevels voor) rechthoekige ramen, ertussen in een samengesteld raam onder daklijst. Achter het gedeelte uit 1933 is een éénlaagse aanbouw onder dubbel schilddak gebouwd. In het achterste deel een groot raam, voorzien van een metalen kozijn met kleine roedenverdeling, ervoor enkele kleinere ramen en uitstekende kunststenen lijsten, bovenaan in de gevel.

Waardering.

Het paviljoen is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke en sociale ontwikkeling, in het bijzonder de ontwikkeling van de christelijke zwakzinnigenzorg en als uitdrukking van de bijzondere typologische ontwikkeling van de patiëntenhuisvesting in het Interbellum. Het heeft architectuurhistorische waarde: het is van belang voor het oeuvre van de architect Boeyinga en vanwege de stijl. Daarnaast heeft het object ensemblewaarden wegens de samenhang met de wijze van inrichting en voorzieningen van de gehele inrichting.

Hoofdcategorie

Sport, recreatie, vereniging en horeca

Subcategorie

Sport en recreatie

Functie

Paviljoen

Monumentnummer*: 517099

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 15 april 2002
Kadaster deel/nr: 13542/42

Complexnummer

517097

Complexnaam

Paviljoen "Vrederust"

*Woonplaats**

Halsteren

*Gemeente**

Bergen op Zoom

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Hoofdlaan

*Nr**

8

*Toev.**

*Postcode**

4661 AA

*Woonplaats**

Halsteren

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Halsteren

*Sectie**

D

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3410

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding.

Hoofdlaan 8, HOOFDGEBOUW annex administratiegebouw uit 1930 naar ontwerp van B.T. Boeyinga in de Amsterdamse School-stijl. Inwendig gerenoveerd in 1989. Daarbij werd een liftkoker gemaakt waarvan de opbouw boven het dak uitsteekt. Tevens werden alle oorspronkelijke stalen kozijnen vervangen door kunststof kozijnen.

Omschrijving.

De hoofdmassa bestaat uit een twee- en gedeeltelijk drielaagse bouwmassa op L-vormige plattegrond, op de hoek een achtkantige toren. Uitgevoerd als een betonskelet omkleed met baksteen. Het pand heeft een samengesteld schilddak gedekt met rode daktegels. De grootste vleugel staat haaks op de Hoofdlaan en telt drie bouwlagen, gedeeltelijk onderkelderd. Het dakvlak aan de kopse kanten loopt door. De zuidelijke gevel heeft grote ramen onder een doorlopende betonnen band. Daarboven is een balkon over de gehele breedte van de gevel met bakstenen borstwering, erachter ramen en deuren. Haaks op de vleugel staat, dicht bij de Hoofdlaan, een uitbouw onder zadeldak met achtzijdige erker, drie lagen hoog. Op de begane grond en eerste verdieping zijn rechthoekige ramen aanwezig, daarboven een uitstekende rand waarop een groot aantal staande lichtopeningen, gevuld met glazen bouwstenen staat. In de topgevel twee vierkante ramen. De noordgevel van deze vleugel heeft op de begane grond rechthoekige ramen onder een doorlopende betonnen band, erboven kleine ramen met glazen bouwstenen. Op de verdieping rechthoekige ramen met direct daarboven een groot aantal staande ramen gevuld met glazen bouwstenen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Achter de toren, die een omgang heeft en bekroond wordt door een opbouw met spits, bevindt zich het portiek met ingang onder een betonnen luifel. Aan de zuidkant een éénlaags aanbouw onder schilddak met aan het uiteinde een rustplaats met banken onder het dak-overstek. De kleinere vleugel, parallel aan de Hoofdlaan is twee bouwlagen hoog. Op de begane grond aan de oostgevel ramen onder een doorlopende betonnen band waarboven liggende ramen met glazen bouwstenen. Op de verdieping zijn vierkante ramen aangebracht. Tegen de westzijde, haaks erop is een éénlaagse bouwmassa onder schilddak gebouwd. Hierin bevinden zich grote ramen. In het interieur is de indeling in grote lijnen hetzelfde gebleven. Ook de aankleding van hal, gangen en trappehuis is oorspronkelijk. In de hal zijn de wanden tot lambriseringshoogte betegeld met oker- en groen-kleurige geglazuurde tegels. Tegen de wanden overhoekse lisenen en lampjes in Art-Deco stijl.

Waardering.

Het hoofdgebouw is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van een geestelijke en sociale ontwikkeling, in het bijzonder de ontwikkeling van de christelijke zwakzinnigenzorg en als uitdrukking van de bijzondere typologische ontwikkeling van de patiëntenhuisvesting in het Interbellum. Het heeft architectuurhistorische waarde: het is van belang door de bijzondere en verzorgde detaillering en als voorbeeld van het oeuvre van de architect Boeyinga en vanwege de stijl. Daarnaast heeft het object ensemblewaarden wegens de samenhang met de wijze van inrichting en voorzieningen van de gehele inrichting.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Administratiegebouw